

СЕКРЕТАРІАТ
КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

№ 11812/0/2-18

від 04 липня 2018 р.

**Центральним та місцевим органам
виконавчої влади (за списком)**

Секретаріат Кабінету Міністрів України у зв'язку із набранням чинності змін внесених до Регламенту Кабінету Міністрів України постановою Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2018 р. № 326 "Про внесення змін до Регламенту Кабінету Міністрів України" повідомляє про наступне.

Згідно із зазначеними змінами з 1 липня 2018 р. розробник проекту акта обов'язково готує прогноз впливу реалізації відповідного акта на ключові інтереси заінтересованих сторін та подає його у складі супровідних матеріалів до внесеного на розгляд Кабінету Міністрів України проекту акта.

Враховуючи викладене, надсилаємо рекомендації щодо підготовки прогнозу впливу реалізації акта на ключові інтереси заінтересованих сторін, якими рекомендується керуватись в роботі при розробці проектів актів до затвердження відповідної методики.

У разі виникнення запитань просимо звертатись до працівників Директорату публічної адміністрації Секретаріату Кабінету Міністрів України:

Кучерова Миколи Миколайовича – керівника експертної групи оптимізації процедур та робочих процесів у системі органів виконавчої влади, тел.: (044) 256-75-27;

Кравченко Оксани Миколаївни – державного експерта експертної групи координації адміністративних послуг та адміністративних процедур, тел.: (044) 256-61-63.

Додаток: на 11 арк.

**Державний секретар
Кабінету Міністрів України**

Володимир БОНДАРЕНКО

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ПРОГНОЗУ ВПЛИВУ НА КЛЮЧОВІ ІНТЕРЕСИ ЗАІНТЕРЕСОВАНИХ СТОРІН

1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ

Терміни, що вживаються у цих Рекомендаціях, мають таке значення:

прогнозування впливу – діяльність, спрямована на ідентифікацію та оцінку ймовірного впливу реалізації акта на ключові інтереси заінтересованих сторін;

заінтересована сторона – частина суспільства, що є носієм групового (корпоративного) інтересу;

Приклад: студенти, власники квартир в багатоквартирних будинках, батьки, депутати місцевих рад, виробники хлібу, споживачі молочної продукції тощо.

інтерес – усвідомлена потреба заінтересованої сторони;

ключовий інтерес – головна потреба заінтересованої сторони, зміна задоволення якого суттєво на неї впливає;

вплив – зміна стану задоволення інтересу заінтересованої сторони;

прогноз впливу – аналітичний документ, підготовлений розробником проекту акта за встановленою Регламентом Кабінету Міністрів України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 року № 950 (Офіційний вісник України, 2007, № 54, ст. 2180) (далі – Регламент КМУ) формою з метою інформування членів Уряду про можливі позитивні та негативні наслідки реалізації відповідного акту Уряду;

розробник проекту акта – орган, який вносить проект акта до Кабінету Міністрів (п. 1 § 33 Регламенту КМУ);

автор прогнозу – особа, яку визначено відповідальною за підготовку проекту акта в органі влади, який є розробником проекту акта, та яка здійснює прогнозування впливу його реалізації на інтереси заінтересованих сторін (пропозиція до редакції визначення “автору прогнозу” із урахуванням зауважень сьогоднішньої наради, а саме виключення “посадова особа”);

документ політики – документ, що використовується для прийняття рішень і який містить опис суспільно-значущої проблеми та шляхи чи плани щодо її вирішення. До документу політики належать (не виключно): документи, передбачені Главою 8 Розділу 4 Регламенту КМУ (політична пропозиція, концепція закону, концепція державної цільової програми), прогнозні і програмні документи економічного і соціального розвитку (стаття 4 Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України»), національні стратегії (наприклад, Національна стратегія у сфері прав людини), стратегії в окремих секторах (Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки), національні плани дій (наприклад, Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2020 року) тощо.

2. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОВЕДЕННЯ ПРОГНОЗУ ВПЛИВУ

2.1. Прогнозування впливу на інтереси заінтересованих сторін відбувається в наступному порядку:

1. Збираються та аналізуються усі відповідні дані, наукові рекомендації, експертні думки, інші дані для розробки проекту прогнозу впливу.

2. Визначається коло заінтересованих сторін, на які впливатиме реалізація акта.

3. Розробляється проект прогнозу впливу на основі наявних у розробника акта даних.

4. Здійснюється ознайомлення заінтересованих сторін зі змістом пропонованих новацій з метою отримання від них відгуку щодо прогнозів можливої зміни стану задоволення їх інтересів у разі прийняття відповідного рішення;

5. Проводиться верифікація (підтвердження) наданих заінтересованими сторонами прогнозів галузевими фахівцями (експертами) (представниками державних органів, наукових установ, аналітичних центрів або громадських організацій, які є досвідченими спеціалістами у конкретній сфері державної політики). Усі розбіжності між заявленими та верифікованими прогнозами слід фіксувати та у разі потреби додатково обговорювати із заінтересованими сторонами;

6. Зауваження та пропозиції, отримані від заінтересованих сторін та експертів, враховуються або обґрунтовано відхиляються чи коригуються на основі наявних даних. Одночасно, за необхідності, може бути прийнято рішення щодо проведення додаткових консультацій.

7. Розробляється остаточний варіант прогнозу впливу.

2.2. Відповідно до нової редакції пояснювальної записки у разі, якщо проект акта за предметом правового регулювання не матиме відповідних впливів, про це зазначається окремо.

Враховуючи специфіку українського законодавства та практики, прогноз впливу НЕ варто розробляти для наступних актів:

- про утворення та затвердження складу робочих груп з питань ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

- про виділення коштів з резервного фонду державного бюджету;

- про делегування повноважень Кабінету Міністрів органам виконавчої влади у передбачених законом випадках;

- про передачу майна;

- з кадрових та інших питань організаційно-розпорядчого характеру;

- щодо зміни особи, уповноваженої на підписання міжнародного договору

України

- про затвердження фінансового плану суб'єкта господарювання державного сектора економіки;

- про утворення, реорганізацію та ліквідацію консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів;

- про внесення змін до Регламенту КМУ.

У будь-якому випадку (але не виключно) прогноз впливу розробляється для:

- проектів нових законів та проектів законів, якими чинні закони викладаються у новій редакції (попередній текст закону змінюється більше ніж на половину);

- постанов Кабінету Міністрів України.

2.3. Підготовлений прогноз впливу разом з проектом акта у порядку, передбаченому Регламентом КМУ для погодження проектів актів, надсилається всім заінтересованим органам для надання їм можливості заявити про вплив на заінтересовані сторони у сферах, за формування державної політики в яких вони відповідають.

Разом з тим, слід усвідомлювати, що строки, відведені на погодження акта § 38 Регламенту КМУ, не були змінені. Тобто пропозиції до прогнозу впливу на етапі погодження можуть бути подані максимум протягом 30 робочих днів.

2.4. Не зважаючи на те що Регламент КМУ не містить вимогу розробляти проект акта виключно на підставі документів політики підрозділам, що є відповідальними за формування політики рекомендується спочатку розробляти повноцінний документ політики, а потім на їх основі готувати проекти актів Кабінету Міністрів України.

Необхідно забезпечити поступовий перехід до запровадження процесу формування державної політики за принципом «від документу політики до підзаконного акта» (хоча б для актів, які розробляються з власної ініціативи розробника). При цьому, доцільно проводити глибокий прогноз впливу один раз для всієї політики/її значної частини під час розробки документу політики, а пізніше цю оцінку використовувати для проекту акта, який подається в межах цієї ж політики у частині, що стосується даного акта.

Таким чином, перед розробкою проекту акта доцільно використовувати інструменти розробки документів політики, передбачені законами України та Главою 8 Розділу 4 Регламенту КМУ.

3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ПРОГНОЗУ ВПЛИВУ ЗГІДНО З РЕГЛАМЕНТОМ КМУ

3.1. Прогноз впливу на інтереси заінтересованих сторін виражається у додатку до пояснювальної записки (Додаток 4-1 до Регламенту КМУ).

3.2. Додаток 4-1 містить короткий опис суті проекту акта і таблицю, що складається з наступних колонок:

- 1) заінтересована сторона;
- 2) ключовий інтерес;
- 3) очікуваний (позитивний чи негативний) вплив на ключовий інтерес із зазначенням передбачуваної динаміки змін основних показників (у числовому або якісному вимірі) – розділяється на дві колонки: короткостроковий вплив (до року) і середньостроковий вплив (більше року);
- 4) пояснення.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ОПИСУ СУТІ ПРОЕКТУ

4.1. Опис має бути коротким, конкретним, зрозумілим та містити лише суть новацій. Опис має давати відповіді на питання:

- що і кого не влаштовує в нинішньому нормативно-правовому регулюванні відповідних відносин?;

- що та як пропонується змінити у відповідному нормативно-правовому регулюванні.

4.2. Речення мають бути побудовані максимально просто з мінімумом сурядних і підрядних речень. В опису не повинно бути жодного зайвого тексту, зокрема не потрібно вказувати формальну підставу розробки проекту та акти законодавства, до яких пропонується внести зміни.

Слід мінімізувати використання абстрактних конструкцій як, наприклад: “медична реформа”, “реформування системи покарань”, “підвищення ефективності реєстрації” тощо.

Головне завдання опису, щоб члени Уряду одразу зрозуміли суть пропонованого рішення.

5. ЗАІНТЕРЕСОВАНІ СТОРОНИ – ХТО ВОНИ І ЯК З НИМИ ПРАЦЮВАТИ

5.1. Хто такі заінтересовані сторони і як їх ідентифікувати

5.1.1. Структурний підрозділ, завданням якого є забезпечення формування державної політики у відповідній сфері, повинен скласти **перелік заінтересованих сторін, які є об'єктами впливу державної політики у сферах його відповідальності**. Таке завдання випливає, зокрема з вимог **розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2018 р. № 239**.

5.1.2. Для цілей організації роботи із заінтересованими сторонами пропонується виходити з їх умовного розподілу на **шість груп**:

1. **Цільова група**. Окремі верстви (групи) населення, вчинити прямий вплив на яких є метою політики (у тому числі акта).

Перевірочні питання:

- Чиє життя зміниться внаслідок впровадження політики?
- Хто не може уникнути впливу цієї політики?
- Хто повинен змінити свою поведінку в результаті впровадження політики?

2. **Група непрямого впливу**. Окремі верстви (групи) населення, вчинити прямий вплив на яких НЕ є метою акта, однак такий вплив буде спричинений внаслідок реалізації акта.

Перевірочні питання:

- Чиє життя зміниться внаслідок прямого впливу політики на цільову групу?
- Хто виграє або програє через зміни, що випливають з цієї політики?

3. **Група потенційного впливу**. Окремі верстви (групи) населення, вчинити прямий вплив на яких НЕ є метою акта, однак щодо яких існує припущення, що за певних обставин вплив може бути спричинений внаслідок реалізації акта.

Перевірочні питання:

- У конкретних обставинах хто буде вимушений змінити свою поведінку в результаті впровадження політики?

4. **Група з вагомих авторитетом**. Окремі групи (організації, установи, експерти тощо), які є авторитетами у відповідній сфері і думка яких є важливою для прийняття рішення. Залучення цієї категорії є важливим для адвокації проекту акта.

Перевірочні питання:

- Чи є життєво важливі особи чи групи, без яких неможливо впровадження політики?

- Хто може перешкодити впровадженню політики, якщо не буде залучений?

5. **Експерти.** Спеціалісти і фахівці у відповідній сфері політики, які можуть надати кваліфіковану допомогу у зіставленні і прогнозуванні як акта, так і політики загалом.

Перевірочні питання:

- Хто вивчав сферу політики і опублікував експертну думку з цієї тематики?
- Хто має детальний план дій впровадження політики?
- Чи існують особи або групи, які вважаються авторитетами у відповідній сфері?

6. **Групи, які проявляють інтерес.** Групи, які активно проявляють інтерес до відповідної сфери політики. Їх залучення також сприяє адвокації акта.

Перевірочні питання:

- Чи існують організації чи особи, які публічно проявляли інтерес?
- Чи хтось вів публічну кампанію за висвітлення проблем у відповідній сфері?
- Чи є хтось, хто публікує чи транслює публічну позицію щодо таких проблем?

5.1.3. Таким чином, заінтересованих сторін можна виділити у шість вище описаних груп. Однак, прогноз впливу потрібно робити НЕ на всі шість груп. Вище описані групи можна розділити на **дві категорії**:

I. Категорія заінтересованих сторін, які є об'єктами впливу державної політики – до цієї категорії належать наступні групи:

- 1) цільова група;
- 2) група непрямого впливу;
- 3) група потенційного впливу.

II. Категорія заінтересованих сторін, на яких НЕ здійснюється вплив, але які сприяють прийняттю акта та можуть покращити його якість

- 4) група із вагомими авторитетом;
- 5) експерти;
- 6) групи, які проявляють інтерес.

5.1.4. Прогноз впливу потрібно розробляти **ТІЛЬКИ** щодо першої категорії заінтересованих сторін. Саме на цю категорію акт матиме вплив під час його реалізації. Другу категорію потрібно залучати на етапі консультації – вони сприятимуть адвокації акта, допоможуть зробити акт більш якісним, у тому числі можуть надати поради щодо прогнозу впливу на першу категорію заінтересованих сторін.

5.1.5. Згідно з Регламентом КМУ, **НЕ відносяться до заінтересованих сторін органи державної влади**, позицію яких потрібно викладати окремо у п. 9 пояснювальної записки. Позиція заінтересованих органів визначається при розробці акта, якщо розробка проводиться у складі міжвідомчих робочих груп, при погодженні акта, під час інших узгоджувальних процедур.

При цьому, до заінтересованих сторін **можуть належати** державні службовці, державні нотаріуси, державні виконавці, військовослужбовці тощо, оскільки державна політика у відповідній сфері може стосуватися їхнього соціального захисту, доступу до професії, умови надання послуг громадян і тому подібне. Таким чином, дані заінтересовані сторони є об'єктами державної політики, тому їхні інтереси мають бути враховані під час прогнозування впливу.

5.2. Деталізація заінтересованих сторін

5.2.1. Слід також враховувати, що вплив акта може бути різний всередині одного кола заінтересованих сторін першої категорії. Акт може впливати по різному на жінок та чоловіків, на людей залежно від їх соціально-економічного статусу, на вразливі верстви населення навіть якщо з першого погляду такий вплив не є очевидним.

5.2.2. Слід враховувати, що реалізація акта може по різному вплинути на різних осіб всередині одної групи заінтересованих сторін першої категорії. Якщо такий вплив відрізняється істотно, при визначенні кола заінтересованих сторін потрібно враховувати **фактори**, які дозволять найбільш точно і детально описати вплив акта, розділивши заінтересовані сторони на відповідні підгрупи.

Зокрема, при розробці рішень Уряду Канади враховуються **такі фактори**:

- 1) стать;
- 2) вік або вікова категорія;
- 3) дохід;
- 4) працевлаштування;
- 5) сімейний статус;
- 6) освіта;
- 7) приналежність до національної меншини;
- 8) статус іммігранта, іноземця, особи без громадянства;
- 9) місце проживання;
- 10) стан здоров'я (у тому числі, але не виключно інвалідність);
- 11) раса;
- 12) інші фактори, які розробник проекту акта вважає за потрібні.

5.2.3. Вибір та застосування вище зазначених факторів **здійснюється, де це необхідно, залежно від суті державної політики**, на реалізацію якої спрямований акт.

При цьому фактор “стать” є обов'язковим до застосування відповідно до вимог статті 4 Закону України “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”.

Також розробник проекту акта повинен враховувати фактори, які можуть призвести до дискримінації осіб або груп осіб при реалізації акта. Для цього проводиться антидискримінаційна експертиза, передбачена статтею 8 Закону України “Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні”.

Якщо за своєю суттю проект акта немає впливу на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, та у ньому відсутні ознаки дискримінації, про це зазначається окремо у пункті 11 пояснювальної записки.

5.3. Заінтересовані сторони та їхні представники

5.3.1. До заінтересованих сторін відносяться групи (верстви) населення, що є носіями спільного інтересу, які складають одну групу (наприклад, підприємці середнього бізнесу). Розробник акта у Додатку 4-1 повинен описувати заінтересовану сторону у саме такому узагальненому вигляді.

5.3.2. Водночас, заінтересовані сторони мають своїх представників (наприклад, асоціації та об'єднання підприємців середнього бізнесу), які представляють їхні

інтереси. Саме з такими представниками розробник акта проводить консультації для виявлення та уточнення інтересу сторони і впливу на даний інтерес.

5.3.3. Розрізняти заінтересованих сторін та їхніх представників/посередників важливо для того, щоб вплив державної політики був здійснений на загальні інтереси окремих верст (груп) населення, а не приватні інтереси окремих представників такої верстви (групи).

5.4. Консультації із заінтересованими сторонами

5.4.1. Виявити та спрогнозувати вплив на ключові інтереси заінтересованих сторін дозволяють консультації із заінтересованими сторонами. Консультації можуть і не проводитися, якщо консультації з таких же питань проводились раніше (не пізніше одного року), вплив акта невеликий і наявні достатні дані щоб розробити прогноз впливу або акт приймається на виконання комплексного документу державної політики, при розробці якого було розроблено прогноз впливу на відповідний інтерес заінтересованої сторони. Консультації завжди проводяться, якщо цього вимагає законодавство. Причини непроведення консультацій описуються у пункті 8 пояснювальної записки.

5.4.2. Правовою основою проведення консультацій є Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від № 03.11.2010 № 996 (далі – Порядок консультацій з громадськістю). Порядок консультацій з громадськістю (пункт 11) виділяє дві форми консультацій:

- 1) безпосередня форма, яка поділяється на громадські обговорення і електронні консультації з громадськістю;
- 2) опосередкована форма, до якої відноситься вивчення громадської думки, що проводиться шляхом аналізу різних джерел даних.

5.4.3. Як було зазначено вище, консультації проводяться із представниками заінтересованих сторін.

5.4.4. Консультації потрібно проводити у 2 етапи.

5.4.5. *Перший етап.* Електронні консультації, під час яких на веб-сайті оприлюднюється текст проекту акта, інші документи, відповідно до Порядку консультацій з громадськістю, а також проект прогнозу впливу.

Широкомасштабна та загально доступна консультація в мережі Інтернет є необхідною, оскільки вона забезпечує прозорість, відкритість та звітність, що дає можливість будь-якій із ЗАІНТЕРЕСОВАНИХ сторін зробити свій внесок до формування прогнозу впливу.

5.4.6. *Другий етап.* Цей етап базується на громадських обговореннях. Відповідно до Better Regulation «Toolbox», можливі варіанти використання різних методів проведення обговорення у процесі формування прогнозу впливу (опитувальник, робочі зустрічі, круглі столи, слухання, семінари тощо). Крім того, такі заходи мають бути заздалегідь організованими, запрошення та із відповідними додатками та необхідними матеріалами мають бути надіслані до заінтересованих сторін та державних органів не раніше, ніж за тиждень до проведення зазначених засідань.

На даному етапі обговорюється текст проекту акта і проект прогнозу впливу зі змінами, які були внесені після першого етапу консультацій. У межах громадських

обговорень проводяться консультації із представниками заінтересованих сторін першої категорії (заінтересовані сторони, які є об'єктами впливу державної політики) та експертами. Цей етап може супроводжуватися більш націленими або спеціалізованими консультаціями з окремими групами заінтересованих сторін або експертами.

Метою цього етапу є збір думок та пропозицій заінтересованих сторін щодо остаточного варіанту прогнозу впливу.

5.4.7. Часто виникають ситуації, коли заінтересована сторона немає представництва у формі асоціації, організацій, інших об'єднань. Така ситуація значно ускладнює консультації щодо прогнозу впливу на такі заінтересовані сторони, однак це не означає, що такі консультації неможливо і не потрібно проводити. У такому випадку консультації варто проводити із де-юре представниками таких сторін та/або експертами у відповідній галузі.

5.4.8. Наприклад, можна провести консультації із представниками органів місцевого самоврядування сіл, які юридично є представниками сільського населення. Якщо немає змоги провести консультації із представниками органів місцевого самоврядування віддалених сіл, то доцільно провести консультації з органами місцевого самоврядування вищого рівня та/або органами державної влади у сфері регіональної політики. При цьому, слід усвідомлювати, що на чим вищому рівні проводяться консультації, тим вище зростає ризик отримати результат, який є віддаленим від реальних потреб заінтересованих сторін.

5.4.19. Крім того, для визначення ключових інтересів даної групи заінтересованих сторін доцільно проконсультуватися із експертами та фахівцями у відповідній сфері.

6. ВИЗНАЧЕННЯ КЛЮЧОВОГО ІНТЕРЕСУ

6.1. Ключовий інтерес заінтересованої сторони можна визначити шляхом:

- 1) проведення консультацій із заінтересованими сторонами;
- 2) проведення консультацій з експертами;
- 3) вивчення широкого кола різних джерел інформації (звіти, дослідження, прогнози, статистичні дані тощо).

Вище описані способи не є взаємо виключними, а навпаки доповнюють один одного і повинні використовуватись одночасно, оскільки через різні фактори (як суб'єктивні, так і об'єктивні) не завжди вдається якісно ідентифікувати всі ключові інтереси під час громадських консультацій, а інтереси, ідентифіковані під час консультацій з експертами та вивчення різних джерел інформації, можуть не зовсім співпадати з реальними інтересами заінтересованих сторін.

6.2. При визначенні ключового інтересу необхідно орієнтуватись на наступні критерії:

обґрунтованість – існування інтересу повинно підтверджуватись наявними даними (статистичні дані, результати опитувань чи інших емпіричних досліджень);

залежність (відповідність) – повинно бути чітко зрозумілим та підтвердженим причинно-наслідковий зв'язок між впливом на ключовий інтерес групи заінтересованих осіб та прогнозованими змінами, вираженими в кількісному та якісному вимірі;

чіткість – формулювання ключового інтересу повинно бути зрозумілим та не піддаватись подвійному тлумаченню;

послідовність – ключовий інтерес повинен впливати з проблеми, на розв’язання якої спрямований акт, проект якого розробляється, та дослідженої доказової бази (консультації із заінтересованими сторонами, дослідження, статистика звернень та ін.);

визначеність – ключовий інтерес може збігатись у декількох груп заінтересованих осіб, проте повинен мати специфічні особливості для кожної з них. При формулюванні ключового інтересу в таких випадках необхідно визначати додаткові характеристики, які свідчатимуть про специфічну прив’язку до окремих груп заінтересованих сторін;

вимірюваність – динаміка змін повинна вимірюватись для визначення позитивного чи негативного впливу на заінтересованих осіб (вимірювання повинно відображати реальні кількісні та якісні зміни, що прямо свідчатимуть про вплив на інтереси заінтересованих сторін).

6.3. При визначенні ключового інтересу необхідно уникати широких та надмірно деталізованих формулювань.

6.4. Ознакою важливості інтересу може бути готовність сторони його активно реалізовувати та/або захищати.

Який саме інтереси заінтересованої сторони буде визначено як ключові визначає автор прогнозу.

7. ОЧІКУВАНИЙ ВПЛИВ

7.1. В залежності від характеру впливу він може бути позитивним або негативним.

7.2. Позитивним є вплив, який допоможе заінтересованій стороні реалізувати свій інтерес (спростити його реалізацію, дати додаткові ресурси, створити додаткові можливості тощо).

7.3. Негативним є вплив, який заважатиме заінтересованій стороні реалізувати свій інтерес (ускладнить його реалізацію, зменшить ресурси, створить додаткові перешкоди тощо).

7.4. Оцінювати та описувати слід лише головні ймовірні впливи реалізації акта на інтереси заінтересованих сторін. Опис має давати члену Уряду інформацію щодо сили такого впливу.

7.6. Окрім визначення характеру впливу, його слід описувати у формі показників (у числовому або якісному вимірі). За можливості вплив виражається у монетарному числовому вимірі у національній валюті України.

7.7. Колонка «очікуваний (позитивний чи негативний) вплив» розділяється на дві графи – **короткостроковий вплив (до року)** та **середньостроковий вплив (більше року)**.

7.7.1. У **короткостроковому впливі** зазначається прогноз щодо впливу на ключовий інтерес у короткій перспективі до одного року.

7.7.2. **Середньостроковий вплив** зазначається прогноз щодо впливу на ключовий інтерес у перспективі більше одного року.

7.8. Для того щоб передбачити очікуваний вплив документу політики чи законодавчого акта необхідно зрозуміти, як зміни будуть впливати на ключовий інтерес заінтересованих сторін. Як правило, для цього потрібно:

1) визначити показники, за якими вимірюється вплив. Показники можуть бути якісними та кількісними.

2) визначити та/або виміряти відповідні вихідні дані.

3) оцінити зміни умов (показників) після втручання, використовуючи наявні дані досліджень, оцінки після впровадження подібних ініціатив та в порівнянні з вихідними даними.

8. ПОЯСНЕННЯ

8.1. У колонці «Пояснення (чому саме реалізація акта призведе до очікуваного впливу)» необхідно описати причинно-наслідковий зв'язок між реалізацією акта (причина) та динамікою змін основних показників, які виражаються у числовому або якісному вимірі (наслідком), яка обов'язково настає за першою чи витікає з неї.

8.2. Під час оцінювання наслідків запропоновані зміни вважаються незалежними або причинно-наслідковою змінною величиною, вплив якої необхідно відділити від решти впливів.

Автор прогнозу допускає, що саме реалізація конкретних положень акта призведе до прогнозованих наслідків незалежно від інших чинників. У той же час, якщо існують ризики (фактори, причини), які можуть призвести до відхилення від запланованого результату про це не зазначається у Додатку 4-1, однак описується у пункті 13 пояснювальної записки.

8.3. Також слід пам'ятати, при визначенні допустимості ризиків доцільно керуватися принципом пропорційності.

Зокрема, Конституційний Суд України наголошує, що встановлення обмежень прав і свобод людини і громадянина є допустимим виключно за умови, що таке обмеження є домірним (пропорційним) та суспільно необхідним (абзац шостий підпункту 3.3 пункту 3 мотивувальної частини Рішення від 19 жовтня 2009 року № 26-рп/2009).

Європейський суд з прав людини у своїх рішеннях неодноразово наголошував, що держава має право встановлювати певні обмеження права осіб на доступ до суду; такі обмеження мають переслідувати легітимну мету, не порушувати саму сутність цього права, а між цією метою і запровадженими заходами має існувати пропорційне співвідношення (пункт 57 Рішення у справі "Ашингдейн проти Сполученого Королівства" від 28 травня 1985 року, пункт 96 Рішення у справі "Кромбах проти Франції" від 13 лютого 2001 року).

Таким чином, якщо проект акта запроваджує будь-які обмеження, то він повинен бути націлений на досягнення суспільно корисної легітимної мети, запроваджувати обмежувальні заходи, які чітко спрямовані на досягнення даної мети, при цьому, не порушуючи сутності права (тобто не виходячи за допустимі обмеження права, передбачені у Конституції), а шкода правам, яка завдається внаслідок реалізації акта, повинна бути пропорційною вигоді від досягнення мети акта.

В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень (стаття 64 Конституції України).

9. ЗАКЛЮЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

9.1. Основна мета прогнозу – допомогти членам Уряду під час прийняття рішення зробити добре усвідомлений (інформований щодо наслідків) вибір.

9.2. При оформленні прогнозу впливу слід використовувати прості речення (бажано до 140 символів в одному реченні).

Слід використовувати однорідну термінологію і уникати використання синонімів, фразеологізмів, гіпербол, метафор та інших стилістичних фігур мови, що можуть ввести в оману членів Уряду щодо суті прогнозу.

9.3. Розробляючи документ, розробник має виходити з необхідності розміщення його на 1 сторінці формату А4 альбомної форми друку. Тому, слід обирати для опису та оцінювання лише головні інтереси заінтересованих сторін.

9.4. В полі “заінтересована сторона” вказується її умовна назва, статистичні дані (кількість суб’єктів, що відносяться до сторони), інші характеристики, що можуть підкреслити її важливість у сфері (наприклад: відсоток ринку, обсяг сплачених податків, масштаб іншого соціального блага або іншого ефекту, що пов’язані зі стороною).

9.5. Документ повинен містити хоча б один позитивний і один негативний прогноз впливу.

9.6. Джерела інформації та даних, які використано для прогнозування впливу, можуть бути наведені окремо та описані у пояснювальній таблиці.

9.7. За відсутності достатніх достовірних даних або необхідних досліджень, прогноз впливу формується на основі наявних джерел інформації та власних знань і досвіду автора прогнозу.

В той же час, при розробці документу автор зобов’язаний вжити всіх залежних від нього заходів для забезпечення всебічності, повноти, безсторонності та відповідності формі прогнозу впливу.

У подальшому розробник проекту акта повинен вжити всіх можливих заходів для формування бази необхідної інформації у відповідній сфері.

9.8. Якість прогнозування впливу оцінюється за такими ознаками:

- конкретність та зрозумілість викладеного змісту;
- повнота здійсненого аналізу (враховані всі найважливіші інтереси всіх основних заінтересованих сторін);
- достовірність даних, на яких ґрунтується прогноз впливу (дані використані з найбільш достовірних з доступних джерел);
- логічність висновків (прогноз впливу заснований на причинно-наслідкових зв’язках).